

Turnen in Leeuwarden

- Van gymzaaltjes naar een turnhal -

Samenwerking van

Turnverenigingen GV Leeuwarden, V&K Leeuwarden en BV SPORT

juni 2023

COLOFOON:

GV Leeuwarden

Ynze Haitsma, voorzitter, voorzitter.gvl@gmail.com

Marcel Ijpelaar, materialen en zalen, materialen.gvl@gmail.com

www.gvleeuwarden.nl

V&K Leeuwarden

Marjon Bakker, secretaris, secretaris@venkleeuwarden.nl

www.venkleeuwarden.nl

Bv SPORT

Sido de Schiffart, s.deschiffart@bvsport.nl

www.bvsport.nl

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING

1. INLEIDING

2. HUIDIGE SITUATIE

- 2.1 Wie zijn GV Leeuwarden en V&K Leeuwarden
- 2.2 Sportaanbod
- 2.3 Knelpunten
- 2.4 Noodzaak om een stap te maken

3. PLAN VOOR TOEKOMSTBESTENDIGE OPLOSSING

- 3.1 Wat is er nodig?
- 3.2 Waar zou de turnhal het beste kunnen worden gerealiseerd?
- 3.3 Voorstel voor turnhal bij sportcentrum Kalverdijkje
- 3.4 Groeimogelijkheden voor de toekomst

4. MEERWAARDE VOOR DE STAD

- 4.1 Meerwaarde voor sportaccommodaties
- 4.2 Maatschappelijk en sociaal

5. FINANCIËLE ASPECTEN

6. WAT VRAGEN WE VAN DE GEMEENTE?

SAMENVATTING

Turnverenigingen GV Leeuwarden en V&K Leeuwarden zijn een begrip in Leeuwarden. Beide verenigingen hebben in Leeuwarden vele generaties plezier laten beleven aan de turnsport, uitdagingen geboden én voor verbondenheid gezorgd. V&K Leeuwarden bestaat meer dan 90 jaar en GVL meer dan 125 jaar. We zijn er trots op dat we een rol kunnen vervullen in de sport die de basis is van eigenlijk alle sporten. Turnen is zelfs één van de eerste Olympische sporten zoals de oude Grieken die beoefenden. Een sport die laagdrempelig is omdat het geschikt is voor alle leeftijden én omdat we er in zijn geslaagd de contributie laag te houden. Daarmee is het financieel voor iedereen een toegankelijke sport. Het JeugdFonds Sport en Cultuur zorgt d.m.v. financiële ondersteuning ervoor dat elk kind kan sporten

We bieden turnen aan op verschillende plekken in de stad in de gymzalen van de gemeente. We lopen een aantal jaren al tegen uitdagingen aan om binnen de beschikbare faciliteiten onze sport aan te bieden aan onze leden. Samen met bv SPORT zijn we er als verenigingen in geslaagd om ons heel lang te redden, en zelfs nog wat te groeien. Maar ondanks al deze inspanningen ondervinden we veel knelpunten in deze zalen die niet meer op te lossen zijn:

- Er is te weinig ruimte. Het bieden van een veilige trainingsomgeving is bijna niet meer te doen. Ook de bergingen zijn te klein; scholen en verenigingen kunnen hun materialen niet goed stallen
- Er is tijdsverlies door de dagelijkse op- en afbouw van materialen en toestellen
- Het dagelijks op- en afbouwen is fysiek belastend, niet veilig en de materialen worden snel beschadigd
- Niet alle door de KNGU vereiste wedstrijdelementen kunnen getraind worden door het ontbreken van de juiste toestellen. Hierdoor wordt de mogelijkheid geblokkeerd het maximale uit de talenten te halen. Talentontwikkeling blijft hierdoor achter.
- Door het ruimtegebrek in de voor turnen ingerichte zalen is verdere groei in aantal leden niet meer mogelijk.

Een grote wens is ook een vaste plek waar ontmoeting mogelijk is tussen leden, trainers, ouders en vrijwilligers. Ontmoeting is er nu vooral tussen trainers en kinderen. Daarbuiten treffen mensen elkaar eigenlijk niet. En dat terwijl we als geen ander weten dat de sociale functie en de onderlinge binding essentieel is om een vereniging tot bloei te laten komen. Zeker in tijden waarin door voortgaande digitalisering van onze leefwereld een fysieke ontmoetingsplek meer essentieel wordt bij het werven, motiveren en vasthouden van vrijwilligers.

Kortom: in de huidige zalen zijn de grenzen bereikt, het verenigingsgevoel is moeilijk uit te bouwen en doorontwikkeling van de turnsport is niet meer mogelijk.

We hebben de handen in één geslagen om een voorstel te doen om de genoemde knelpunten voor eens en voor altijd op te lossen. Met dit plan kunnen we het turnen binnen onze gemeente naar een hoger plan tillen en ook voor de toekomst perspectief blijven bieden. Het plan is om een hal te realiseren die specifiek voor turnen wordt ingericht. Dit plan is in nauwe samenwerking met bv SPORT ontwikkeld.

Ons plan bestaat uit een turnhal met een vaste opstelling van toestellen die nodig is voor GVL en V&K om trainingen te kunnen geven. De meeste toestellen worden zo intensief gebruikt dat er meerdere van nodig zijn om les te kunnen geven. De zogenaamde *vierkante vloer* kan worden gedeeld door beide verenigingen. De hal is zo ingedeeld dat de beide verenigingen ieder een eigen trainingsdeel en een eigen ontmoetingsruimte hebben én waarbij een deel voor gezamenlijk gebruik is. Door deze opzet behouden GVL en V&K ieder hun eigen identiteit en zijn ze beter in staat het eigen verenigingsgevoel te creëren en te onderhouden. Bovendien wordt er op deze manier ook betere/andere samenwerkingsmogelijkheden gecreëerd, kansen die zowel wat betreft niveau(s) als ledengroei benut kunnen worden. Wat betreft ruimtegebruik en beschikbare toestellen wordt namelijk een optimale en efficiënte accommodatie gerealiseerd die de verwachte groei in ledenaantallen aan kan.

In dit document is ons plan uitgewerkt. Het voorstel is om de turnhal aan sportcentrum Kalverdijkje vast te bouwen. Hierdoor kunnen zoveel mogelijk faciliteiten van het Kalverdijkje worden benut, zoals kleedkamers, toiletten en horeca. Naast ons doel om volwaardig te kunnen trainen, kan door deze combinatie gemakkelijker wedstrijden met publiek worden georganiseerd omdat de toestellen eenvoudig binnendoor naar de sporthal met tribunes kunnen worden verplaatst. De toevoeging van de turnhal biedt tegelijkertijd ook een meerwaarde voor de bestaande sporthallen in het Kalverdijkje. Parallel aan de uitbreiding met de turnhal kan er een oplossing worden geboden voor het huidige tekort aan kleedkamers en berging van materialen.

Omdat onze leden in principe alleen na schooltijd trainen zijn de overige uren beschikbaar voor bijvoorbeeld onderwijs, bedrijven en andere verenigingen. Samenwerking met de sportopleiding van Firda is hierin een kansrijke combinatie en in andere steden blijkt dat bijvoorbeeld ook professionele sportclubs baat kunnen hebben bij een turnhal. Hiermee wordt het gebruik van de hal efficiënter en meer rendabel. In Leeuwarden kan dan gedacht worden aan SC Cambuur, ARIS, schaatsers en zwemmers.

Met de realisatie van dit plan wordt de gym- en turnsport in de gemeente nog aantrekkelijker en interessanter voor alle inwoners van onze gemeente. De maatschappelijke opgave, om jeugd in de gemeente Leeuwarden meer in beweging te krijgen, krijgt met een turnhal een boost. Daarnaast kan een meerwaarde worden geboden omdat GVL en V&K een eigen ontmoetingsruimte kunnen realiseren. Hier kunnen leden, trainers, ouders, vrijwilligers en bestuur elkaar ontmoeten en tijd met elkaar doorbrengen. Dit sociale deel wordt nu gemist. Bovendien kan de ruimte ook worden gebruikt voor bijvoorbeeld huiswerkbegeleiding (voorafgaand aan de trainingen), kinderfeestjes of examenlokaal voor onderwijsinstellingen. We dragen hiermee bij aan het doel om bewegen in de gemeente naar een hoger plan te tillen en de maatschappelijke betrokkenheid van onze inwoners te vergroten. Door de realisatie voor een accommodatie zullen de sportieve en maatschappelijke doelstellingen van de verenigingen en bv SPORT verder worden uitgebreid.

De komst van de turnhal zal niet alleen tot een hogere kwaliteit leiden, maar ook aan veel meer kinderen een plek kunnen bieden. Voor onze 'eigen' inwoners maar ook voor de rest van Friesland biedt Leeuwarden op deze manier een toegevoegde waarde. Want specifieke turnlocaties zijn er in Friesland nog maar heel weinig: in Friesland hebben we ongeveer 60 turnverenigingen en maar 5 turnhallen. Vanuit de landelijke bond, de KNGU, wordt het belang van een goede accommodatie onderstreept, en wordt hier ook steeds meer aandacht voor gevraagd. De ervaring is dat een aantrekkelijke locatie weer een heel nieuw publiek aantrekt en langer vasthoudt. Wie wil er niet in een mooie, veilige, uitdagende en inspirerende omgeving sporten in plaats van in de gymzaal van school? Zien sporten – doet sporten. In een sportstad zoals Leeuwarden wil zijn, hoort een hoogwaardige turnhal.

Op basis van een globale kostenraming is door bv SPORT berekend dat rekening gehouden moet worden met een totale investering van circa € 4,5 miljoen euro. Het exacte ontwerp van de turnhal, en het daarmee benodigde bedrag zal bij een verdere uitwerking bepaald moeten worden. Het is een investering die nodig is om kinderen in Leeuwarden de gym- en turnsport in een aantrekkelijke, veilige en uitdagende omgeving te kunnen laten beoefenen. Onze overtuiging is dat met de realisatie van deze turnhal, de turnsport in Leeuwarden een gezonde toekomst tegemoet gaat. En dat met de turnhal het complex Kalverdijkje een nog sterkere sportboulevard wordt die sporters stimuleert om in beweging te komen. Wij zijn in ieder geval bereid om ons daar keihard voor in te zetten en ons aan te verbinden!

Het realiseren van een turnhal kan alleen in een nauwe samenwerking tussen de gemeente Leeuwarden (eigenaar), bv SPORT (verhuurder, beheerder) turnverenigingen V&K en GVL als vaste huurders. Wij willen als verenigingen en bv SPORT ons inspannen om de komende tijd het voorstel verder uit te werken. Wij vragen aan de gemeente om:

1. Het principebesluit te nemen om te komen tot realisatie van een turnhal, met als basis het voorstel van GVL, V&K en bv SPORT.
2. De ambitie om te komen tot een turnhal op te nemen in de meerjarenplanning voor sportaccommodaties met als uiterste datum van ingebruikname 2024
3. De benodigde middelen voor realisatie en gebruik (kapitaal- en exploitatielasten) op te nemen in de meerjarenbegroting.
4. Het voorstel samen nader uit te werken tot een concreet ontwerp, een exacte locatie en een gedetailleerde kostenraming.
5. Samen afspraken te maken over gebruik van de turnhal door verenigingen en mogelijke partners

1. INLEIDING

Afgelopen 1,5 jaar hebben de turnverenigingen GV Leeuwarden en V&K Leeuwarden, in nauw overleg met bv SPORT, onderzoek gedaan naar de mogelijkheid voor realisatie van een turnhal in Leeuwarden. Dit vanuit de noodzaak: in de gymzalen waar we nu sporten zijn de grenzen bereikt, terwijl de potentie en ambities veel groter zijn. De accommodatie remt verdere groei en ontwikkeling.

Op dit moment lopen beide verenigingen tegen beperkingen aan in de gymzalen die we nu gebruiken. Dit zijn de gymzalen bij de basisscholen die overdag worden gebruikt voor schoolgym. GVL en V&K Leeuwarden zijn op dit moment op 6 verschillende locaties binnen Leeuwarden actief. Deze locaties zijn voor de turnsport niet alleen te klein maar ze hebben ook standaard een te beperkte inrichting. We hebben als verenigingen de afgelopen jaren zelf fors geïnvesteerd in turntoestellen die niet standaard in de zalen aanwezig zijn. De lessen zitten vol en de ruimte voor de opslag van materialen is met name voor de turnsport niet toereikend. Bovendien moeten de toestellen elke dag opgesteld en weer opgeruimd worden. Met risico's van fysieke overbelasting voor trainsters en turnsters (toestellen en materialen zijn zwaar), verwondingen tijdens af- en opbouwen en risico op schade aan toestellen. De overvolle bergingen zorgen er ook voor dat het samen gebruik maken van de gymzalen steeds minder met elkaar te verenigen is. Zowel de scholen als de turnverenigingen kunnen de materialen niet goed kwijt. Om je eigen spullen te kunnen gebruiken moeten bovendien eerst de spullen van de ander aan de kant.

Voor nieuwe leden is nauwelijks ruimte waardoor wachtlijsten ontstaan. Door de volle lessen vraagt het waarborgen van de veiligheid erg veel inzet. Dit heeft als gevolg dat er geen ruimte meer is voor verdere ontwikkeling van de turnsport. Voor nieuwe leden is nauwelijks ruimte waardoor wachtlijsten ontstaan. Niet alle jeugd kan daardoor het maximale uit haar mogelijkheden halen.

Naast dat het onhandig is dat er continue toestellen en materialen moeten worden opgebouwd en afgebroken, zijn de turnlessen daardoor minder efficiënt én extra duur. We verliezen veel kostbare trainingstijd maar moeten hiervoor ook extra kosten maken omdat we de gymzalen langer moeten huren. Dat vele op- en afbouwen maakt ook dat we minder aantrekkelijk zijn voor trainers om bij ons les te geven. En dat terwijl het vinden van trainers überhaupt al een hele opgave is.

Wat we nu ook heel erg missen is één locatie waar alle leden de sport met elkaar beleven en waar binding kan ontstaan met de sport en de vereniging. Er is nu geen centrale plek om elkaar buiten de trainingen te ontmoeten. Met een eigen plek zal het saamhorigheidsgevoel met de vereniging enorm versterkt worden. Niet alleen tussen leden van verschillende groepen maar ook onderling als ouders, vrijwilligers en bestuur. De inzet van vrijwilligers is cruciaal om op lange termijn te kunnen voortbestaan. En voor inzet van vrijwilligers speelt onderlinge binding een belangrijke rol.

Bv SPORT herkent de knelpunten die de verenigingen en scholen dagelijks ondervinden. Maar ook vanuit de bredere opgave voor goede accommodaties waarvoor bv SPORT aan de lat staat is een turnhal een toegevoegde waarde. Enerzijds heeft dat te maken met de opdracht die

verband houdt met de exploitatie van de gemeentelijke binnensportaccommodaties, anderzijds met bijvoorbeeld (de uitvoering van) het sport-, beweeg- en gezondheidsbeleid 'Samen bewegen naar een gezonde gemeente', het stedelijk vernieuwingsprogramma Leeuwarden Oost, het Sportakkoord Leeuwarden en Kansen voor Kinderen. Ook haar eigen visie en missie maakt dat bv SPORT mee doet.

We hebben in de afgelopen periode ervaringen, die bij andere locaties zijn opgedaan, bekeken en in de planvorming betrokken. Zo hebben we inzicht gekregen in de realisatie van een turnhal in de gemeente Groningen door een bezoek te brengen op locatie onder begeleiding van de voorzitter van Turnstad Groningen. Verder hebben we de topsportlocatie van Heerenveen bezocht en ervaringen van de mensen die hier dagelijks trainen en werken mee genomen in onze gedachtenvorming. Door praktijkvoorbeelden uit te wisselen en verschillende bestuursinzichten te delen is het plan zoals het er nu voorligt een robuuste aanzet voor verdere uitwerking.

Overigens hebben we al eerder de knelpunten bij de gemeente onder de aandacht gebracht. Dit heeft erin geresulteerd dat in de sportnota van 2017 de Gemeente heeft aangegeven de knelpunten te snappen en een voorstel van verenigingen af te wachten om hierin stappen te nemen. De afgelopen jaren zijn diverse mogelijkheden verkend, leken deze ook kansrijk, maar die hebben uiteindelijk niet geleid tot concrete plannen.

Tijdens coronatijd is er door GV Leeuwarden een tijdelijke turntent neergezet in samenwerking met verschillende sponsors en bv SPORT. Een paar maanden heeft de vereniging op deze manier, zij het met de beperkingen van een turntent, geproefd aan een eigen locatie. Ook andere verenigingen, waaronder V&K Leeuwarden, hebben getraind op deze locatie. Dit heeft tot het inzicht geleid, en de overtuiging gesterkt dat een eigen locatie een enorme vooruitgang met zich mee zal brengen. Na de coronatijd is daarom de wens voor een eigen turnhal verder onderzocht en vertaald naar dit voorstel.

Dit document licht de aanleiding en uitgangspunten toe en geeft inzicht in de oplossing die we voor ons zien. Het is een voorstel dat oplossingen biedt voor de knelpunten die we nu ervaren en ruimte biedt om de komende jaren te groeien.

V&K Leeuwarden

Marjon Bakker-Hiemstra
secretaris

Gymnastiekvereniging

Leeuwarden

Ynze Haitsma
voorzitter

bv SPORT

Johan van der Kooij
directeur

2. HUIDIGE SITUATIE

2.1 Wie zijn GV Leeuwarden en V&K Leeuwarden

Al generaties lang hebben beide verenigingen in de gemeente Leeuwarden gezorgd om de turnsport in een hoog vaandel te houden. Een kleine introductie van deze verenigingen.

De Christelijke gymnastiek- en atletiekvereniging Vlugheid & Kracht Huizum is in 1930 ontstaan, er werd buiten geoefend in gymnastiek en atletiek op het toenmalig Borniaveld. Later werd de atletiektak losgelaten en ging de vereniging met gymnastiek en turnen verder. De vereniging werd lid van de Christelijke turnbond. Door de jaren heen heeft de club diverse Friese en Nationale kampioenen geleverd. Een leuk weetje is dat uit Vlugheid & Kracht in 1934 de voetbalclub Blauw Wit is ontstaan. Met vaak een bus vol enthousiaste gymnasten bezocht V&K de nationale wedstrijden van de turnbond. Maar resultaat is niet het allerbelangrijkste bij V&K Leeuwarden. Plezier en motivatie zijn belangrijk om iedereen op zijn en haar niveau goed met sport te laten bezig zijn. De meer dan 90 jaar ervaring geeft de vereniging een zeer vertrouwd karakter.

GV Leeuwarden is opgericht in 1895 en is daarmee al meer dan 125 jaar een begrip in Leeuwarden. De vereniging heeft een brede en stabiele basis van ongeveer 200-250 leden. De meeste leden beginnen vaak al heel jong bij GVL en blijven daarna jaren actief. Ze beginnen vaak bij de peuter- en kleutergymnastiek, stappen dan over naar recreatief turnen en kunnen dan doorstromen naar de selectie. We hanteren daarbij als uitgangspunt dat het begint bij plezier hebben in de sport, en dat je dan passend bij je eigen niveau en ambitie, trainingen en wedstrijden kunt doen. De disciplines waar we actief in zijn zijn: peuter- en kleutergymnastiek, damesturnen en groepsspringen.

2.2 Sportaanbod

In de turnsport zijn de piekuren maandag tot en met vrijdag van 15:00 – 20:30. Dit heeft te maken met het feit dat het grootste deel van de leden tussen 4-14 jaar oud is en dus schoolgaand. Daardoor kan er in de ochtend, begin van de middag en laat in de avond niet getraind worden. Het gehele turnaanbod vindt dus in deze tijdsblokken plaats. Op dit moment worden de gymzalen die de toestellen hebben voor het turnen, bijna allemaal door GVL en V&K gebruikt op de uren dat deze beschikbaar zijn. We geven in verschillende wijken in Leeuwarden les. De meeste lessen worden gegeven in Camminghaburen, maar ook worden er lessen gegeven in Zuiderburen, Nylân en Aldlân.

Hiermee zitten V&K en GVL eigenlijk op de maximale bezetting. Dit betekent niet alleen dat er geen nieuwe kinderen een plek kunnen krijgen, maar ook dat de doorstroming van de recreatiegroepen naar de selectiegroepen op slot zit.

Voor de jongste kinderen van 2,5 - 6 jaar geven de verenigingen het zogenoemde Nijntje bewegingsonderwijs (<https://dutchgymnastics.nl/beweegdiploma/>). In deze groepen hebben ze de eerste oefeningen waarin ze spelenderwijs meer motorische vaardigheden wordt aangeleerd. Al snel zie je dat kinderen meer vertrouwen en inzicht krijgen in wat ze kunnen. Met hulp van de trainsters leren ze ook snel hun grenzen te verleggen. Dit vormt een belangrijke basis voor een kind.

Vanaf 6 jaar krijgen de kinderen in verschillende leeftijdsgroepen turnles, waarbij getraind wordt op de verschillende turntoestellen op eigen niveau. Dit zijn de grootste groepen, waar de binding met de turnvereniging steeds intensiever en ook belangrijker wordt, met name als ze wat ouder worden. Ze leren om zichzelf steeds uit te dagen en de grenzen van hun eigen niveau te ontdekken.

Kinderen die al wat meer vaardig zijn worden gevraagd voor een extra selectietraining. Zij kunnen door extra trainingsuren en extra turnaanbod doorgroeien op eigen niveau.

Het sportaanbod wordt verzorgd door een enthousiast, gekwalificeerd kader. De trainers zijn pedagogisch, methodisch, technisch en didactisch geschoold, waardoor deskundig, veilig en verantwoord lesgeven is gewaarborgd. Voor zowel de recreatieve als prestatiegerichte sporter is er een gevarieerd sportaanbod waarbij plezier, gezelligheid en het gezondheidsaspect centraal staan.

Daarbij is het praktisch dat een trainster 1 lessenblok op 1 locatie kan geven en alle mogelijke toestellen beschikbaar heeft voor de les, die gepland staat. Afhankelijk van leeftijd en het aanbod liggen accenten op het ontwikkelen en behouden van motorische vaardigheden, conditieverbetering, sportieve opvoeding en sociale verbinding.

2.3 Knelpunten

We lopen in de huidige gymzalen tegen verschillende beperkingen aan. We maken al jaren gebruik van de kleine gymzalen van de basisscholen. Deze zalen zijn standaard ingericht met toestellen die nodig zijn voor gymnastiekles op de basisscholen. In de zalen in Camminghaburen hebben we daar al langere tijd als verenigingen, in nauw overleg met bv SPORT, extra toestellen staan die we zelf hebben aangeschaft. Zonder die extra toestellen waren we al eerder tegen grenzen van de zalen aangelopen. De toestellen vragen van de verenigingen een flinke investering. En doordat we over verschillende zalen verdeeld zitten moeten investeringen (soms) dubbel worden gedaan. Dit zijn namelijk toestellen die niet meegenomen kunnen worden van zaal naar zaal. Onlangs hebben we nog een extra trampoline en airtrack (tumblingbaan) voor de zaal in Zuiderburen aangeschaft. Geld wat allemaal opgebracht moet worden door de leden. De visie op de turnsport is de afgelopen jaren sterk doorontwikkeld. Er is volop aandacht voor een veilig en gezond sportklimaat. Die doorontwikkeling vraagt echter ook iets van de fysieke ruimte waarin de trainingen plaatsvinden. Die fysieke ruimte ontwikkelt niet mee en is nu een beperkende factor geworden.

In de gymzalen ervaren we de volgende knelpunten:

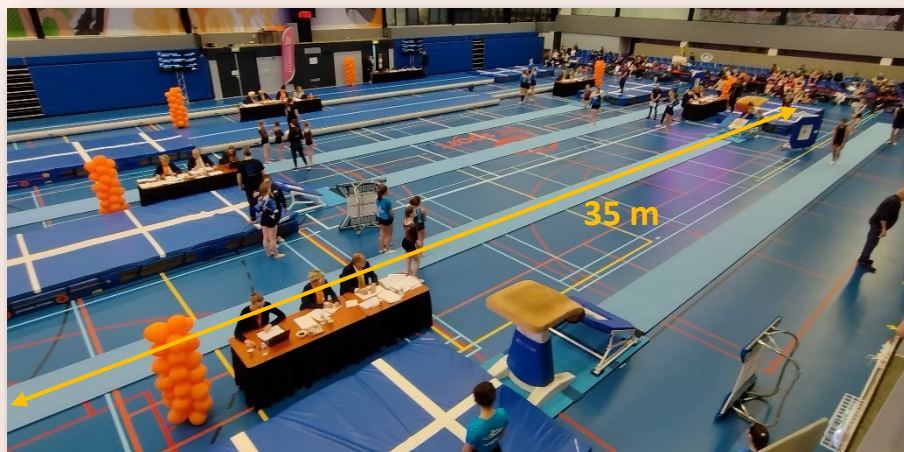
- De afmetingen van de gymzalen zijn kleiner dan de afmetingen die voor het beoefenen van de turnsport op wedstrijdniveau nodig is.

Voorbeelden

Een zogenaamde "vierkante vloer" is een verende vloer van 14x14 meter is. Hierop worden vloeroefeningen tijdens wedstrijden gedaan. De gymvloer van de huidige gymzalen zijn circa 12x22 meter. Dat past dus niet, bovendien veert de vloer niet. Het wordt nu provisorisch opgelost met twee kruislings gelegde lange matten.

Voor het onderdeel Trampolinespringen moet een aanloop worden genomen. Deze moet een bepaalde lengte hebben om voldoende snelheid te halen. Zeker bij de complexe sprongen is dat essentieel. Op de onderstaande foto staat een wedstrijdopstelling. Deze heeft inclusief de trampoline en valmatten een lengte van circa 35 meter. In de gymzalen kan dit dus niet volwaardig worden getraind. Er wordt extra lengte gevonden door in de kleedkamer te beginnen met de aanloop!

- In de zalen zijn niet alle benodigde toestellen beschikbaar om op een veilige manier alle wedstrijdelementen te trainen. Zo is er bijvoorbeeld geen valkuil en geen verende vloer. Om dat toch enigszins te compenseren zijn we gedwongen om in de weekenden extra te trainen in een turnhal buiten de gemeente. Sommige leden zoeken zelfs extra trainingsmogelijkheden bij andere verenigingen om extra te kunnen turnen op wedstrijdniveau.

Om toch met de materialen die beschikbaar zijn de noodzakelijke oefeningen te kunnen doen worden er creatieve bouwwerken gemaakt. De foto spreekt boekdelen. Dit is een zeer onwenselijke situatie. Bovendien is er voor de trainsters geen ruimte op dit bouwwerk om de turnsters te helpen bij hun oefeningen. Een speciale valkuil die in turnhallen wordt gebruikt is hier de veilige oplossing. De valkuil vraagt een vaste opstelling en ruimte die in de gymzalen niet beschikbaar is.

- Alle gymzalen die geschikt zijn voor turnen worden maximaal benut. We kunnen geen extra zalen meer huren en van de benodigde materialen voorzien. Hierdoor kunnen er bijna geen nieuwe leden meer in de bestaande uren aansluiten. En doorstromen van recreatiegroepen naar selectie komt tot stilstand. Veiligheid komt in het geding als de groepen nog groter worden. Er wordt al zeer creatief omgegaan met de ruimte om alle kinderen te laten oefenen. Zo worden er toestellen tijdens de training in de berging opgesteld om iedereen aan bod te laten komen.

- Omdat de zalen overdag worden gebruikt door de basisscholen kunnen er geen toestellen permanent blijven staan. Alles moet elke dag opgebouwd en opgeruimd worden. Het is tijdrovend om alle toestellen op te bouwen en af te breken, met bovendien een verhoogd risico voor de train(ster) en turnsters op blessures. De berghokken zitten overvol waardoor alle gebruikers hinder ondervinden bij het opbouwen. Ook hebben diverse sporten en verschillende basisscholen last van elkaar, als er onderdelen uit de berghokken gepakt moeten worden. Al met al een situatie die demotiverend werkt voor trainster en sporters.

Zware toestellen moeten dagelijks opgesteld worden: tijdrovend en kans op blessures / ongelukken

Overvolle berghokken en opslag in ruimtes die hier eigenlijk niet voor bedoeld zijn.

Als wij een voetbalclub waren, dan:

- *Hadden wij geen veld op wedstrijdformaat.*
- *Hadden we niet de juiste veiligheid op het veld.*
- *Moesten voor elke training, opnieuw elke dag lijnen getrokken worden en de voetbalgoals elke dag opnieuw gemonteerd en gedemonteerd worden op het veld.*
- *Lagen de speelvelden van één club verdeeld over de gemeente.*
- *Konden door de afmetingen geen corners worden geoefend.*
- *Hadden we geen verenigingsgebouw of kantine, waar de sporters voor en na de training elkaar kunnen ontmoeten en kunnen ontspannen na de inspanning.*
- *Gingen we regelmatig trainen bij andere clubs buiten de eigen gemeente trainen/ in gemeenten waar de velden wel aan de minimale eisen voldoen.*

2.4 Noodzaak om stap te maken

De gemeente Leeuwarden zou de turnsport enorm kunnen stimuleren door samen met ons een passende accommodatie te realiseren. Steeds meer gemeenten in Nederland hebben deze stap al gemaakt, of denken na over zo'n stap. Want wij zijn niet uniek in de problematiek, in Nederland lopen steeds meer turnverenigingen tegen dezelfde problemen aan.

Een investering in een turnhal is niet alleen een oplossing voor de turnverenigingen, maar draagt ook bij aan het oplossen van krapte in gymzalen. Er komen in deze gymzalen weer uren vrij voor andere verenigingen. En de berghokken worden een stuk overzichtelijker voor de basisscholen en andere sportverenigingen als de materialen van onze verenigingen er niet meer staan.

Naast de topsporthallen in Heerenveen is het voor de brede ontwikkeling van de sport belangrijk dat op meerdere plekken in Friesland goede voorzieningen beschikbaar zijn. In de bijgevoegde brief van de KNGU wordt het belang nog eens onderstreept.

De zalen die nu uiteindelijk de toestellen hebben voor de turnsport, worden volop gebruikt. Beide verenigingen hebben behoefte aan meer uren en een accommodatie die wat betreft de inrichting en mogelijkheden aansluit bij wat nodig is voor doorontwikkeling van het turnen.

Naast het feit dat we verder kunnen groeien als verenigingen in kwalitatieve en kwantitatieve zin, zou één turnhal ook een eigen plek kunnen zijn waar ouders, vrijwilligers en leden elkaar kunnen ontmoeten. Hierdoor wordt de kans op betrokkenheid groter bij leden en hun ouders waardoor de bereidheid om de vereniging te helpen en te ondersteunen groter wordt. De inzet van vrijwilligers (juryleden, bestuur, etcetera) is cruciaal om op langere termijn te kunnen voortbestaan en mee te kunnen doen aan wedstrijden.

3. Plan voor toekomstbestendige oplossing

3.1 Wat is er nodig?

Anderhalf jaar geleden is de samenwerking met bv SPORT, V&K en GVL opgestart.

We zijn begonnen om in beeld te brengen wat er nodig is om de knelpunten die we nu ervaren op te lossen voor de lange termijn. Dit heeft geresulteerd in een programma van eisen vanuit de verenigingen. We zijn daarbij niet over één nacht ijs gegaan. Er is veel onderzoek gedaan, we hebben plannen van andere verenigingen en gemeenten bekeken en zijn op werkbezoek geweest. Zo hebben we een bezoek gebracht aan Turnstad Groningen waar we de ervaringen die daar zijn opgedaan bij de realisatie van een turnhal in Groningen. Daarnaast hebben we bezoek gebracht aan de topsporthal van Heerenveen. Basis voor het programma van eisen is dat we naar één locatie in de stad gaan waar alle leden van de vereniging gaan trainen. Uitzondering hierop zijn de peuters en de kleuters, we vinden dat het voor die groep beter is om dichterbij huis, in een kleinere gymzaal hun eerste stappen in de gymnastieksport zetten.

Een aantal van de uitgangswaarden en wensen zoals die opgenomen zijn in het programma van eisen zijn de volgende: (in bijlage 4 is het volledige programma van eisen per vereniging opgenomen)

1. Met een vaste opstelling van toestellen die standaard worden gebruikt worden trainers en sporters ontlast en kan er efficiënter getraind worden met wedstrijdwaardige materialen en afmetingen. Zo zijn er meerdere vaste balken en bruggen noodzakelijk.
2. Valkuil om hoogwaardige elementen veilig te kunnen oefenen. Voor de brug en springoefeningen.
3. Vierkante verende wedstrijd vloer van 14m x 14m
4. Ruimte voor trainsters voor administratie en onderling overleg
5. Wacht- en ontmoetingsruimte voor ouders en vrijwilligers.

Samen met Janssen-Fritsen, leverancier van turntoestellen, is gekeken en getekend hoeveel ruimte er nodig is om alle eisen en wensen een plek te kunnen geven. Hiervoor is een concept turnhal ontworpen die als basis dient om te kijken welke ruimte nodig is.

3.2 Waar zou de turnhal het beste kunnen worden gerealiseerd?

Bv SPORT heeft met de eigen bouwkundig expert gekeken naar de mogelijke opties in Leeuwarden. Ook heeft bv SPORT gekeken of er mogelijkheden zijn voor verbouwen of uitbouwen van bestaande accommodaties. Bij het vergelijken en beoordelen van verschillende locaties is gekeken naar de volgende criteria:

- In hoeverre kan het programma van eisen daar ingevuld kan worden?
- Wat is de aantrekkelijkheid en logica van de locatie in de gemeente?
- Is er voldoende ruimte beschikbaar?
- Hoe snel kan de hal gerealiseerd zijn?
- Zijn er combinatiemogelijkheden met andere sporten?

Op basis van een quickscan is een eerste selectie gemaakt uit verschillende mogelijkheden. Een belangrijke factor waarom locaties zijn afgevalen is omdat het met een turnhal waarin de toestellen vast zijn opgesteld, het erg lastig is om de hal te delen met sporten die een geheel vrije vloer nodig hebben. Andere sporten kunnen zeker meerwaarde ervaren bij gebruik van de turnhal door het ontstaan van nieuwe trainingsmogelijkheden. Daarnaast is combinatie mogelijk bij het delen van kleedruimtes, toiletten, berging, horeca en parkeren etc.

Uit de quickscan zijn drie locaties naar voren gekomen die nader zijn onderzocht.

- Sporthal Camminghahal (korfbal)
- Een toekomstig sporthal in Middelsee
- Sporthal Kalverdijkje.

1. De Camminghahal

Deze is bezet met korfbal, volleybal, handbal en zaalvoetbal. Er zou ruimte voor een turnhal kunnen zijn als een deel van de huidige sportvelden daar om heen deels in gebruik kan worden genomen. Er kan dan gezamenlijk gebruik worden gemaakt van de horeca, kleedkamers en parkeren en dergelijke. De bereikbaarheid van deze locatie is goed, de sociale veiligheid is wat ons betreft wat minder gunstig door de ligging. Een combinatie met wedstrijden is niet mogelijk, dan zal alsnog een verhuizing van toestellen nodig zijn naar het Kalverdijkje.

2. Een toekomstige sporthal Middelsee

Aangezien deze locatie nog nieuw moet worden ontwikkeld zou de combinatie met een turnhal op maat gemaakt kunnen worden. Voor zover wij weten is dit echter geen sporthal die meer voorzieningen zal krijgen dan alleen sportonderwijs. Dat betekent dat er bijvoorbeeld geen horeca zal zijn. Die voorzieningen zullen dan speciaal voor het turnen gerealiseerd moeten worden, en ook combinatie met andere sporten is hier niet aanwezig. Geografisch gezien is deze locatie erg ver weg van de rest van de stad. Hoewel er juist aan die kant van de stad veel kinderen zullen gaan wonen, potentieel nieuwe leden, schatten wij in dat het voor veel mensen wel een drempel zal zijn om hier naar toe te gaan. Er is voor zover wij weten geen zicht op wanneer deze locatie gereed zou kunnen zijn. Als dat hele proces nu nog zou moeten beginnen dan zal het nog zeker een aantal

jaren duren voordat er een turnhal zou kunnen staan. Dat is voor ons een te verre stip op de horizon.

3. Een turnhal koppelen aan het Kalverdijkje

Deze locatie heeft als voordelen dat er hier al veel voorzieningen zijn, het een heel goed bereikbare locatie is, en ook nog eens een zeer aantrekkelijke en uitdagende omgeving. En bovendien dicht bij de zalen in Camminghaburen die nu het meest gebruikt worden. Het organiseren van turnwedstrijden wordt een stuk eenvoudiger omdat er geen toestellen van de ene naar de andere locatie vervoerd hoeven te worden. Met de toevoeging van een turnhal aan het Kalverdijkje kunnen ook een aantal bestaande uitdagingen en beperkingen van de sporthallen opgelost worden. Een aandachtspunt is de beschikbare ruimte bij het Kalverdijkje. Uit een ruimtestudie blijkt dat er fysiek meerdere mogelijkheden zijn, het vergt echter wel keuzes die ook invloed kunnen hebben op andere functies in het gebied. We schatten in dat deze in goed overleg oplosbaar zijn.

3.3 Voorstel voor turnhal bij Sportcentrum Kalverdijkje

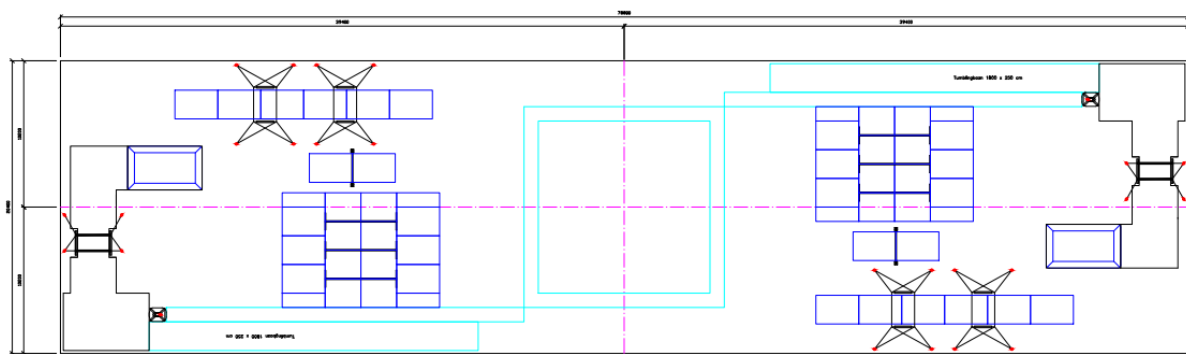
Het aanbouwen van een turnhal aan Sportcentrum Kalverdijkje is de meest aantrekkelijke en kansrijke locatie om als uitgangspunt te nemen voor verdere uitwerking. Het is eigenlijk de locatie waar alle eisen en wensen ingevuld kunnen worden, voor zo beperkt mogelijke kosten. De Leeuwarder turnhal is ontworpen, als één hal, waarbij de twee turnverenigingen gelijktijdig gebruik kunnen maken van de turnhal. Met het aantal leden dat we hebben, en nog extra verwachten, zijn veel toestellen en veel ruimte nodig.

Praktisch gezien kunnen deze evenredig verdeeld worden over de verenigingen die daardoor ook een eigen deel van de hal kunnen krijgen. Groot voordeel daarvan is dat ieder voor dat deel ook de eigen identiteit kan behouden. Een identiteit die door de vele jaren heen is ontstaan en diep geworteld is. Uitzondering is de vierkante verende vloer. Hiervan kan met 1 vloer worden volstaan die door beide verenigingen gebruikt wordt. Hierover worden praktische afspraken gemaakt waarbij de vloer afwisselend bij het GVL- of het V&K-deel worden getrokken. Hiervoor worden scheidingswanden gebruikt.

Het totale permanent ingerichte vloeroppervlak bedraagt circa 20 x 79 m, ofwel circa 1600 m².

Dit eerste schetsontwerp is geënt op een turnhal aan de noordkant van het Kalverdijkje. Er is uitgegaan van een gespiegelde turnhal, met aan beide zijden een valkuil voor de beoogde brug oefeningen en sprongen die zo maximaal en veilig getraind kunnen worden. In het midden is een vierkante verende vloer, die om en om betrokken kan worden bij de turntrainingen van V&K of GVL. Wat nog niet is ingetekend is de plek voor de kleedkamers voor de sporters en trainers, bergingen voor klein materiaal en een rechtstreekse verbinding met de voorzieningen in het Kalverdijkje. Ook een ontmoetingsruimte voor de eigen leden, ouders, trainers en vrijwilligers zal in het uiteindelijke ontwerp een plek krijgen. Deze is cruciaal om de sociale samenhang echt een plek te kunnen geven.

Vaste basisopstelling

De grote meerwaarde van een turnhal is dat er een accommodatie is met de juiste afmetingen waardoor veilig sporten mogelijk wordt terwijl er veel kinderen en trainers op de vloer aanwezig zijn. Er is bij elk toestel voldoende ruimte om hulp te bieden om je oefeningen te doen. Er is een vaste opstelling van toestellen is die bij alle trainingen gebruikt worden. Bij die vaste opstelling horen ook de meest optimale valvoorzieningen, en is voldoende ruimte om een aanloop te kunnen nemen en om indien nodig een val op te vangen. Meest in het oog springend zijn:

1. Valkuil: Met een valkuil kan er op een veilige manier gevallen worden. Vooral bij het aanleren van nieuwe oefeningen voor een sprong of een element op de brug, en het doen van steeds moeilijker oefeningen, geeft de valkuil zoveel veiligheid dat turnsters niet bang zijn om de oefening te proberen en te perfectioneren. Een zachte landing is gegarandeerd en voorkomt blessures bij de turnsters.
2. Verende vloer: een verende vloer is een vloer die de afmetingen heeft die ook bij wedstrijden verplicht is – 14x14 meter. De vloer is zo opgebouwd dat er een verende werking is die aan de ene kant helpt om makkelijker en hoger te kunnen springen, en aan de andere kant de landing veel zachter maakt. De kans op blessures neemt hierdoor enorm af. Door te kunnen oefenen in een echte wedstrijd situatie gaat de kwaliteit van de oefeningen met sprongen vooruit.

3. Vaste bruggen: het op- en afbouwen van de brug is erg tijdrovend en zwaar en vergt veel ruimte voor de oefeningen en de afsprong. De brug moet vanwege de grote krachten die vrijkomen ook heel goed verankerd zijn. Daarom krijgen de bruggen een vaste opstelling.

4. Evenwichtsbalken: de balk is bij turnen een essentieel onderdeel. Oefeningen op dit toestel duren relatief lang, daarom zijn er meerdere balken in een vaste opstelling. Kinderen hoeven dan tijdens een les niet lang te wachten tot ze aan de beurt zijn. Rondom de balken is het belangrijk dat er goede matten zijn, het is een toestel waarbij turnsters zeker in het begin regelmatig hun evenwicht verliezen.

Door de inzet van de nieuwste (en vaste) turnmaterialen kan er ook veilig en op een juiste manier geturnd worden en zijn er extra voorzieningen waardoor de train(st)ers veel beter en makkelijker kunnen helpen. Dat is voor de gezondheid en belasting van de train(st)ers voor de verenigingen een belangrijke factor aangezien zij erg veel uren fysiek belastend werk doen. De vrije ruimte rondom de vaste toestellen wordt gebruikt om diverse oefensituaties te maken die passen bij het niveau en de aard van de oefeningen van de kinderen die op dat moment trainen. Daarnaast biedt die vrije ruimte ook kansen voor multifunctioneel gebruik.

3.4 Groeimogelijkheid voor de toekomst

Met de ruimere, en veiligere, opzet van de hal kan er door meer kinderen tegelijkertijd in de hal worden getraind. Er is meer overzicht waardoor met hetzelfde aantal trainers meer kinderen les kunnen krijgen. Als er nog meer trainers ingezet worden kan het aantal nog verder omhoog.

We schatten in dat we in de turnhal kunnen groeien van 220 leden bij GV Leeuwarden en 200 leden van V&K Leeuwarden (totaal 420 leden) naar zeker 300-400 leden per vereniging. In de turnhal kun je met grotere groepen trainen, verspreid per onderdeel, waardoor de capaciteit kan groeien. In vergelijkbare gemeenten is 1% van het aantal inwoners lid van een gymvereniging. Met samen ongeveer 420 leden is dit in Leeuwarden een percentage van 0,42%. Er is dus nog veel potentie aanwezig.

3.5 Samenwerking gemeente - bv SPORT - turnverenigingen

Om de volgende stap in de ontwikkeling van de gym- en turnsport in Leeuwarden te kunnen maken is een constructieve samenwerking nodig. Dat is ook passend, omdat eerder genoemd is dat deze ontwikkeling ook een grote bijdrage levert aan de doelstellingen van de gemeente als het gaat om breedtesport en de focus op het sport-, beweeg- en gezondheidsbeleid binnen de gemeente.

Wat betreft de turnhal stellen wij voor dat aangesloten wordt bij de structuur zoals deze in Leeuwarden al voor veel sporten succesvol werkt: de gemeente is eigenaar van de accommodaties, bv SPORT verzorgt de exploitatie en de turnverenigingen huren de hal voor een vast aantal uren. Dit betekent onder andere dat de eenmalige investering voor rekening van de gemeente komt. Maar het betekent ook dat de verenigingen financieel bijdragen in de

vorm van het betalen van de huur. Conform de huidige situatie, bedraagt die huurbijdrage circa 10% van de beheers- en exploitatiekosten. De resterende (90% van de) kosten worden door de gemeente gefinancierd. Dit om het gebruik van de accommodatie(s) en daarmee een stimulans te geven aan bijvoorbeeld sport- en beweegparticipatie en vitale verenigingen, zo aantrekkelijk mogelijk te houden en te stimuleren.

Verder zijn er met een goed geoutilleerde accommodatie mogelijkheden om een nauwe samenwerking met sportonderwijs aan te gaan wat ook een boost zal geven aan de ontwikkeling van de turnsport. En dat biedt ook zeker kansen voor dubbel gebruik wat financieel zeer aantrekkelijk is.

4. Meerwaarde voor de stad

4.1 Meerwaarde voor sportaccommodaties

Sporthal Kalverdijkje

Bv SPORT is exploitant van sportaccommodaties in de gemeente Leeuwarden. Zoals aangegeven in het vorige hoofdstuk zien wij de meeste kansen voor een turnhal bij het Kalverdijkje. Bij sportcentrum Kalverdijkje is er op dit moment een capaciteitsprobleem, met name daar waar het om de Schieringenhal gaat. Bv SPORT ziet hier kansen om gekoppeld aan de bouw van een turnhal de knelpunten in het Kalverdijkje op te lossen.

Deze hal is wegens het ontbreken van een tweede scheidingswand (normaliter voorzien van akoestische demping) niet te verdelen in 3 delen. Toch wordt de hal vanwege de behoefte vaak gebruikt door 3 aparte groepen gebruikers (scholen, klassen, verenigingen, etc.). Dit brengt capaciteitsproblemen en veel hinder tijdens lessen en activiteiten met zich mee. Naast 'overloop' van leerlingen/deelnemers uit zich dit vooral in geluidshinder.

Ook is er sprake van een gebrek aan kleedaccommodaties en opslag van materiaal. Ten opzichte van wat gebruikelijk is, zijn er voor deze hal slechts 4 kleedkamers. Dat levert problemen op want hierdoor kan de jeugd bijvoorbeeld niet of onvoldoende gescheiden worden van senioren. Op zich is dat misschien nog niet eens het meest vervelende, het wordt anders als het om het (niet kunnen) scheiden van jongens en meisjes en van dames en heren gaat. Want dat ligt uiteraard erg gevoelig.

Tot slot wordt er door OSG Piter Jelles en het Friesland College (nu Firda) regelmatig om lesruimte gevraagd. Dit ondanks dat het ons de afgelopen jaren gelukt is om hiervoor extra faciliteiten te creëren. Door bij te bouwen, kan ook in deze vraag meer/beter worden voorzien.

Een vraagstuk dat wellicht in de toekomst nog relevanter/groter wordt aangezien het CIOS een groei in Leeuwarden voorziet. Door hen zowel gericht op de praktijk als qua theorie ruimte(s) te bieden, kunnen we hen ook meer aan de stad, het werkveld en ons binden. En dat biedt ook weer kansen voor de inzet van studenten t.b.v. het lokale basis- en/of voortgezet onderwijs, de sportverenigingen en (maatschappelijke organisaties die sportactiviteiten organiseren in) de buurt.

Bestaande gymzalen

Naast het punt dat de zalen te klein zijn, is ook de ouderdom van de gymzalen is een aandachtspunt. Het sanitair is sterk verouderd en niet goed schoon te houden en het klimaat is moeilijk goed te krijgen. Met name in de zomer is het soms extreem warm. Ook de berghokken, die iedere dag door zowel de scholen als de verenigingen, moeten worden in- en uitgeruimd staan overvol. We zitten elkaar "dwars" in het opberghok, met toestellen van de verenigingen die extra ruimte innemen, en toestellen voor de scholen die wisselend zijn en ook veel extra ruimte innemen. Dat met elkaar zorgt voor nog meer op- en afbouw tijd. Daarnaast is er ook geen ruimte voor de trainers om hun spullen op te bergen en een gesprek te kunnen voeren met b.v. een turnster of ouder.

Organiseren van wedstrijden

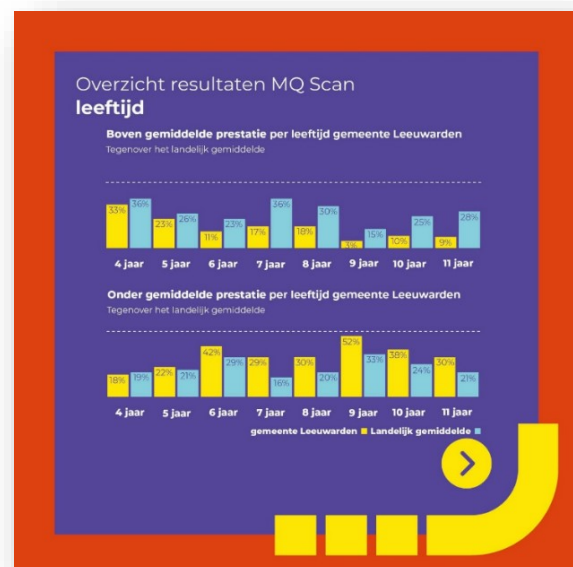
De turnwedstrijden, die voor de KNGU worden georganiseerd, zijn moeilijk te organiseren voor de verenigingen in de gemeente. Er moet altijd vervoer worden geregeld om toestellen te verhuizen uit verschillende gymzalen. Een tijdrovende en zware klus voor vrijwilligers van de vereniging. Met de combinatie met de grote zaal van het Kalverdijkje wordt het veel gemakkelijker om dit soort wedstrijden te blijven organiseren. En daarmee ook haalbaarder voor de vrijwilligers om dit op te pakken. Leeuwarden heeft de afgelopen jaren een hele positieve indruk achter gelaten bij de KNGU toen we daar Friese Kampioenschappen en zelfs Nederlandse Kampioenschappen hebben georganiseerd. Het hebben van een goede locatie, die gemakkelijk gebruikt kan worden is zeker nodig in de stad omdat het Leeuwarden als sportstad op de kaart zet.

4.2 Maatschappelijk en sociaal

We ondersteunen met het investeren in de turnsport het sport-, beweeg- en gezondheidsbeleid van de gemeente "samen bewegen naar een gezonde gemeente", het stedelijk vernieuwingsprogramma van Leeuwarden Oost, het sportakkoord Leeuwarden en Kansen voor Kinderen. Daarnaast sluit het stimuleren van duurzaam sporten en bewegen voor kinderen aan bij de visie van bv SPORT en de gemeente zoals die verwoord is in de "Visie sportvoorzieningen Leeuwarden")

In de Gemeente Leeuwarden woonden in 2022 ruim 18.000 kinderen van 0-15 jaar van in totaal 125.504 inwoners. In het Sportakkoord Leeuwarden (maart 2020) wordt er gesproken van "samen bewegen naar een gezonde gemeente". Waarin een doelstelling is beschreven dat echt iedereen, plezier in sport en bewegen heeft. De ambitie van dit programma is "voor de inwoners van de gemeente Leeuwarden tot 24 jaar is er altijd een mogelijkheid om (onder begeleiding van beweeg professionals) veelzijdig te bewegen en is een gezonde keuze voor handen, waardoor gezond opgroeien vanzelfsprekend is".

In de week van de motoriek van 2022 heeft bv SPORT van ruim 3100 basisschoolkinderen uit de gemeente in beeld gebracht hoe motorisch vaardig ze zijn. Uit de cijfers blijkt helaas dat een te groot deel van de kinderen onder gemiddeld scoort ten opzichte van hun leeftijdsgenootjes elders in het land. Hierin een kentering aanbrengen is een belangrijk onderdeel van het sportbeleid en sluit naadloos aan op de ambities die de gemeente in algemene zin heeft. Denk bijvoorbeeld aan de Global Goals, en die zij m.b.t. sport- en beweegdeelname in het bijzonder heeft. De gemeente wil de knelpunten die zijn ontstaan in het gebruik van gemeentelijke sportaccommodaties oplossen en ze wil de goede

basisinfrastructuur voor sportbeoefening op het huidige niveau houden en meer aandacht geven aan top(breedte)sport.

Vanuit verschillende beleidsterreinen heeft het investeren in een sportaccommodatie specifiek voor turnen en gymnastiek een meerwaarde. Het sportbeleid werd al kort benoemd maar ook in het kader van Leeuwarden Oost met daaraan gekoppeld School en Omgeving en de IKC-Plus ontwikkelingen is er een meerwaarde als het gaat om het laagdrempelig beschikbaar maken van de turnsport.

'Sportcampus' Kalverdijkje kan voor (een deel van) die IKC's een inspirerende en stimulerende leeromgeving zijn als het gaat om het sport- en beweegaanbod tijdens en rondom de schooldag. Niet alleen de turnaccommodatie kan gebruikt worden, ook het zwembad, de (3) sporthallen (Egelantier, Schieringen en DOV) en de sportvelden hebben veel te bieden. Tel daarbij op dat er ook nog enkele commerciële sportcentra zijn zoals de Padel & Tennisclub Leeuwarden en MyHealth en sportconcentratiegebied Kalverdijkje kan (nog meer) een hotspot van sporten en bewegen worden voor het basis- en voortgezet onderwijs en de bewoners van Leeuwarden Oost.

De buurtsportcoaches en de 'Leeuwarder sportparkmanager(s)' kunnen, onder andere op basis van de resultaten van de MQ Scan, samen met de sport- en beweegaanbieders, het onderwijs en de collega's van bv SPORT zorgen voor een goede programmering tijdens en rondom de schooldag.

Wat het 'meer aandacht geven aan top(breedte)sport' betreft geldt dat door talenten, óók binnen andere sporten, naar verwachting langer in en aan Leeuwarden verbonden zullen blijven aangezien de faciliteiten meer tegemoetkomen aan dat wat zij nodig hebben om hun talent te ontplooiën. Zeker omdat het sport- en beweegklimaat in de gemeente Leeuwarden, logischerwijs te beginnen in Leeuwarden Oost, zich op den duur stoelt op de ASM-filosofie. Deze andere manier van denken over bewegen, die haar basis kent vanuit een talentontwikkelingsbehoefte, stimuleert en is gebaseerd op veelzijdig bewegen want sporten hebben meer met elkaar gemeen dan dat ze van elkaar verschillen.

Ook op maatschappelijk niveau draagt de komst van een turnhal bij aan mogelijkheden binnen de gemeente. Denk bijvoorbeeld aan duurzaamheidsprojecten in de bouw, sportakkoord, project Leeuwarden Oost, die bijdrage geven aan dit project. Hoewel geen gemeentelijke sportaccommodatie, zou ook een combinatie met (de sporthal van) Door Ontspanning Valide kansen kunnen bieden. Door met hen het gesprek te starten over mogelijke wensen vanuit hun kant zouden we deze kunnen betrekken bij de ontwikkelingen bij sportcentrum Kalverdijkje. Hiermee zouden we met elkaar meer en beter kunnen werken aan het inclusievraagstuk. Met behoud van een eigen identiteit, kan het integratieproces een versnelling krijgen.

De turnhal kan multifunctioneel gebruikt worden, bijvoorbeeld door scholen en andere sporten, daar is veel mogelijkheid voor op daluren van de turnhal.

De turnhal kan door de verenigingen worden gehuurd op de piekuren voor de turnverenigingen en op andere momenten zijn er mogelijkheden voor verhuur voor scholen, andere projecten en andere turnverenigingen in de weekenden.

5 Financiële aspecten

Bv SPORT heeft op basis van kentallen een raming gemaakt van de ingeschatte kosten voor een aanbouw van een turnhal bij de locatie Kalverdijkje. Hierbij zijn ook kosten geraamd voor de inrichting van de zaal voor de turntoestellen. De totale investering wordt geraamd op miljoen € 4,5 miljoen. Daarbij is rekening gehouden met circa € 3,5 miljoen aan bouwkosten, € 0,5 miljoen aan grondkosten en € 0,5 miljoen aan toestellen.

Afhankelijk van de wijze van financieren kan dit worden omgeslagen naar een jaarlast die deels gedekt kan worden door de verhuur van de turnhal. Een deel door de huur aan GVL en V&K, een deel aan andere verenigingen en verhuur aan onderwijsinstellingen en andere sportverenigingen. Zoals aangegeven, doet de gemeente voor wat betreft die huur de grootste duit in het zakje.

Wat de exacte kosten zijn hangt af van een meer uitgewerkt ontwerp. Dit zal in de volgende fase duidelijk moeten worden. Dan kan ook scherper in beeld worden gebracht wat de verenigingen aan huur kunnen opbrengen, welk deel door andere huurders kan worden opgebracht en wat resterende kosten zijn.

Per 1 januari 2023 is er een bestuurlijke fusie van de scholen Friesland College en Friese Poort. Per 1 augustus 2023 zal er een instellingenfusie starten. Hoewel er geen zekerheid is, is er vanuit het MBO belangstelling voor mogelijk dubbel gebruik. Vanuit de sportopleiding lijken er wel kansen voor samenwerking. Dit hangt nog af van de verdeling van opleidingen in de provincie.

6 Wat vragen we van de gemeente?

Het realiseren van een turnhal kan alleen in een nauwe samenwerking tussen de gemeente Leeuwarden (eigenaar), bv SPORT (verhuurder, beheerder) V&K en GVL als vaste huurders. Wij willen als verenigingen en bv SPORT ons inspannen om de komende tijd het voorstel verder uit te werken. Wij vragen aan de gemeente om:

1. Het principebesluit te nemen om te komen tot een turnhal, met als basis het voorstel van GVL, V&K en bv SPORT.
2. Het voorstel samen nader uit te werken tot een concreet ontwerp, een exacte locatie en een gedetailleerde kostenraming.
3. De ambitie om te komen tot een turnhal op te nemen in de meerjarenplanning voor sportaccommodaties met als uiterste datum van in gebruik name in 2024
4. De benodigde middelen voor realisatie en gebruik (kapitaal- en exploitatielasten) op te nemen in de meerjarenbegroting.
5. Samen afspraken maken over gebruik van de turnhal door verenigingen en mogelijke partners

Tot slot

We zitten als turnsport op een belangrijk moment: blijven we stil staan of krijgen én pakken we de kans om door te ontwikkelen en het turnen in Leeuwarden toekomst te bieden? Als er aan de accommodatie niks verandert zal het stil staan, of misschien zelfs wel krimp zijn. Een toekomstbeeld dat niet past bij onze ambities, de ambities van de gemeente Leeuwarden en de kansen die we zien niet een kans geeft.

Als turnverenigingen willen we samen met de gemeente en bv SPORT het turnen een nieuwe impuls geven en bij dragen aan de sportvisie van de gemeente Leeuwarden. Samen kunnen we het verschil maken!

BIJLAGE 1

Relatie met "Visie Sportvoorzieningen Leeuwarden"

Het document Sportvoorzieningen Leeuwarden geeft de visie van de gemeente weer op de ontwikkelingen in de sport en de speerpunten op het gebied van breedtesport in Leeuwarden. En daaraan gekoppeld wat dat betekent voor de sportaccommodaties in de gemeente. Zowel binnen als buiten. Dit wordt als volgt verwoord: *"In toekomstvisies, coalitieakkoorden en andere beleidsstukken wordt benoemd dat sporten en bewegen een belangrijk onderdeel is naar een vitale, gezonde en gelukkige inwoner van de gemeente Leeuwarden. Sporten en bewegen vormen dan ook de bouwstenen voor een gezonde leefstijl. Daarnaast zet sporten en bewegen aan tot sociale interactie, niet alleen bij sportverenigingen, maar ook in de openbare ruimte. Een stimulerende omgeving heeft zowel sociale als fysieke voordelen voor de inwoners van de gemeente Leeuwarden."*

Het verder door ontwikkelen van de turnsport biedt naar onze mening een sterke ondersteuning aan de visie van de gemeente. Positieve gezondheid, stimuleren van gezondheid en welzijn, bewegingsonderwijs door vakleerkrachten en dat alles op een duurzame manier. In de visie wordt een sterk accent gelegd op brede motorische ontwikkeling. Het Athletic Skills Model (ASM) is hier een instrument voor dat steeds verder wordt ingezet, en waar in diverse bestaande accommodaties elementen van worden ingepast. De turnsport is bij uitstek een vorm van brede motorische ontwikkeling. De gym- en turnsport wordt niet voor niks gezien als een sterke basis van bewegen. Een basis die niet alleen belangrijk is voor doorgaan in de turnsport, maar ook voor alle andere sporten.

In de visie wordt ook de koppeling gemaakt met het sociale aspect van sport. Sport verbindt mensen vanuit allerlei groepen in de samenleving op een prettige manier. Dat sociale aspect is waar we als turnverenigingen veel voor moeten doen om dat mogelijk te maken door het ontbreken van een eigen ontmoetingsplek.

Kijkend naar de verdeling van de sportaccommodaties, zijn er twee gebieden waar een tekort aan gymzalen op dit moment al het grootste is. In de huidige situatie zijn dat vooral de gebieden Centrum Oost en Oud Oost, doordat hier geen sporthallen en -zalen zijn, en aan de zuidkant van de stad. De locatie waar we de turnhal voorstellen, bij Sporthal Kalverdijkje is dit voor die gebieden een zaal op korte afstand. In de visie is verder opgenomen dat als er gesproken wordt over de inrichting van de toekomst, de verwachting is dat we in 2035 niet meer spreken van sportaccommodaties, maar van sportomgevingen. Zo heeft de Young Professionals Group van Vereniging Sport en Gemeente nagedacht over de sportomgeving van de toekomst. Zij zijn tot overeenstemming gekomen dat de sport van de toekomst in een stimulerende omgeving plaatsvindt. Waar zowel de openbare ruimte, velden en binnensportaccommodaties bij elkaar in de buurt liggen. In de huidige gymzalen is niet het geval. Bij Sporthal Kalverdijkje is dat wel zeker het geval. Met alle sporten die in deze omgeving zijn gevestigd voegt een turnhal ook echt wat toe. Het maakt het Kalverdijkje tot een echt Sportboulevard.

We beseffen dat er een grote investering nodig is om een turnhal te realiseren. Ook al zijn er goede kansen voor medegebruik, en daarmee ook huuropbrengsten, van voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs is samen met de huuropbrengsten van de verenigingen is er een goede financiële basis. Dat er daarna nog een onrendabel deel overblijft is bij alle sportzalen in Leeuwarden ook zo. Kijkend naar de Social Return Of Investment loont investeren in sporten en bewegen. Daarom investeren we in zowel binnen- en buitensportaccommodaties als in de openbare ruimte. Dit betaalt zich op lange termijn weer uit. In vergelijking met andere gemeenten geeft Leeuwarden een gemiddeld bedrag uit aan sportaccommodaties. Bovendien kan met een nieuwe accommodatie een grote sprong gemaakt worden in duurzaamheid. De huidige gymzalen zouden behoorlijke investeringen vragen om duurzaam te worden.

Al met al past het investeren in een turnaccommodatie naadloos in de visie van de gemeente als het gaat om sportaccommodaties.

Als je kijkt naar de allerjongste jeugd dan is onze visie dat dit nog zo dicht mogelijk bij huis moet kunnen vinden. GVL en V&K Leeuwarden geven voor kinderen vanaf 4 jaar Nijntje beweegsport, waarbij door gevarieerde oefeningen en spelletjes peuters en kleuters leren de basis van bewegen en ze leren vooral dat bewegen leuk is! De kinderen krijgen op deze manier een brede introductie in de sport en genieten een veelzijdige motorische ontwikkeling. En veelzijdige bewegers beleven niet alleen meer en langer plezier aan sporten en bewegen, ze zijn ook minder blessuregevoelig en presteren beter. Bovendien nemen ze de vaardigheden ook mee in hun volwassen- en seniorenleven. Om dit mogelijk te maken zal er extra materiaal een plek moeten krijgen in die gymzalen. Omdat de rest van de turnsters naar de turnhal verplaatst, en ook materialen meeneemt, ontstaat er meer ruimte in de bestaande bergingen.

BIJLAGE 2

Fragment uit sportaccommodatienota gemeente Leeuwarden 30 maart 2017

TURNACCOMMODATIE

OBQ en GVL hebben een wens voor een turnhal met een vaste opstelling en een vrije oefening vloer. In de stad zijn meerdere gymnastiekverenigingen actief. Ze bieden gezamenlijk aan zo'n 800-1000 leden turnen, gymnastiek, ritmische gymnastiek, streetdance en freerunning aan. Variërend in de leeftijd en beginnend bij 2,5 jaar, en variërend in niveau van beginnende kleuters tot turnsters op landelijk niveau. De lessen worden voor het grootste deel gegeven in de gymzalen bij basisscholen. Alleen OBQ heeft een eigen zaal met een vaste opstelling van de meeste toestellen voor haar selectieturnsters. Het gebruik maken van deze zalen brengt beperkingen met zich mee. In de gymzalen van basisscholen is geen vaste opstelling van de toestellen waardoor bij elke les alle, vaak zeer zware, toestellen opgebouwd en afgebroken moeten worden. Dat brengt risico's met zich mee en van elk lesuur gaat zo'n 10 tot 15 minuten van de lestijd verloren. Daarnaast is het zo dat de beschikbare materialen en de bergruimte zijn afgestemd op gymnastiek voor basisonderwijs. Die materialen zijn niet voldoende voor turnen op hoger niveau, en niet alle toestellen die op wedstrijden verplicht zijn, zijn beschikbaar. Het risico op blessures is groot, en opslag van aanvullende eigen materialen is maar zeer beperkt mogelijk. Dit belemmert de (veilige) ontwikkeling van jonge turnsters. Als voorbeeld kan genoemd worden dat zeer succesvol op landelijk niveau aan springwedstrijden wordt meegedaan, maar dat door het ontbreken van een valkuil verdere ontwikkeling niet meer mogelijk is. OBQ heeft een eigen zaal tot haar beschikking waarin de toestellen een vaste opstelling hebben. Hier trainen de selectieturnsters. Er is hier echter geen ruimte voor een vierkante vloer, daarvoor moet worden uitgeweken naar Heerenveen. Ook de leden van de ritmische gymnastiek kunnen niet trainen in een zaal van 9 meter hoogte. Om de hiervoor genoemde knelpunten op te lossen, en om kinderen in Leeuwarden een kans te geven om ook op het hoogste niveau volwaardig mee te kunnen doen, hebben OBQ en GVL een uitdrukkelijke wens uitgesproken voor een turnhal met een vaste opstelling en een vrije oefening vloer, met een vrije hoogte van 9 meter. De freerunning groepen van de verenigingen kunnen de turnhal ook benutten. OBQ en GVL werken op dit moment gezamenlijk hun wens uit. Aan de ene kant kijken zij naar mogelijkheden in bestaande gebouwen. Is er bijvoorbeeld ruimte in de 'oude' ijshal of wordt deze gesloopt? Aan de andere kant is een nieuwe turnhal het ideaal. Van de gemeente vragen zij om proactief mee te denken om de geconstateerde knelpunten op te lossen en kansen die zich voordoen bij andere ontwikkelingen in de stad onder de aandacht te brengen. Naast de ondersteuning van de gemeente staat ook de KNGU achter het initiatief om in Leeuwarden een aparte turnaccommodatie te realiseren. In het accommodatiebeleid van de KNGU staat Leeuwarden aangemerkt als stad waar een aparte turnaccommodatie gemist wordt. We willen als gemeente meer ruimte geven voor eigen initiatief en eigen financiering. We wachten de plannen van OBQ en GVL dan ook af en gaan dan graag met hen in gesprek. Ook kunnen zij de sector Gebiedsontwikkeling, Economie en Bedrijfsvoering benaderen met de vraag om mee te denken in de mogelijkheden van bestaande gebouwen. Een goed geoutilleerde turnaccommodatie kan het turnen op hoger niveau bedienen; verenigingen kunnen daar gezamenlijk gebruik van maken.

Bijlage 3

Brief KNGU

Centrale ontmoetingsplek

Een nieuwe gymnsportaccommodatie draagt niet alleen bij aan veiligheid van de sporters en trainers. Het is ook een ontmoetingsplek voor kinderen, ouders, kader en vrijwilligers. Een centrale plek waar men niet alleen kan sporten maar ook de mogelijkheid is om te vergaderen, waar het gemakkelijker is om vrijwilligers te werven omdat er ook voor ouders ruimte is om te kijken naar hun kind. En omdat er op een centrale plek wordt lesgegeven ziet het kader elkaar frequenter en kan men elkaar ook vakinhoudelijk helpen.

Expertise

We bieden graag expertise vanuit ons netwerk aan. We hebben veel kennis en ervaring op het gebied van multifunctionele gymnsportaccommodaties en connecties met experts op dit gebied.

Heeft u vragen naar aanleiding van deze aanbevelingsbrief, neemt u dan gerust contact met ons op.

Met vriendelijke groet,

Remco Boer
Directeur KNGU

Contactpersonen:
Jojanneke van Dalen
Productmanager Clubservices
06-15 31 29 15
Dalen@kngu.nl

Marten Waard
Accountmanager
06-11 40 40 23
Waard@kngu.nl

BIJLAGE 4

Programma van eisen per vereniging

PVE: V&K Leeuwarden

Sprong:

2 x pegases, waarvan 1 bij valkuil

2 kasten

Aanloopbaan voor bij de sprong

Brug:

3 x spanbrug, waarvan 1 boven valkuil

Rekstok: 2 x

Balk: 3 verstelbare balken, 2 grondbalken, balkverbreders 4 x 2 meter, 2 x 3 meter, 4 kleine matjes voor over de balk

Vloer: verende vierkante vloer, 1 baan lange verende vloer

Trampolines:

2 grote trampolines, waarvan 1 uitkomt op valkuil

1 langebaan trampoline

1 trampoline a 2/3 meter

2 vlindertrampolines

1 plankoline

1 eurotramp

Springplanken

4 planken, junior/seniorplank

1 beschermhoes voor om de plank

Matten:

Onder de toestellen de juiste dikte matten.

6 x landingsmatten

4 x dunne landingsmatten

8 plofmatten, kleine

4 plofmatten minimaal 1 m dik

Opblaasbaar

Tumblingbaan, Airtrack (in eigen bezit)

Divers: opblaasbaar materiaal, wat schuin afloopt, 1 x

Divers

Spiegelwand met bare

Wandrek: smal, tredes vlak op elkaar

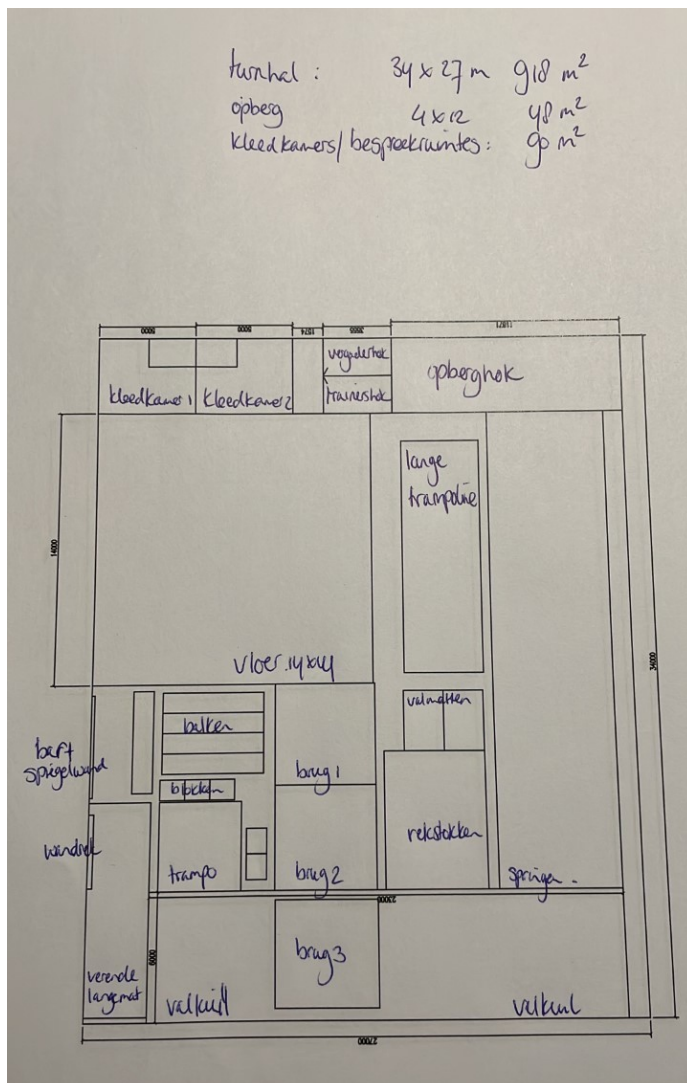
Klein materiaal, flikflakkers, 2

2 grote ballen

4 blokken

muziek installatie/speakers

klein materiaal , later te bepalen

PVE GV Leeuwarden

Toestel	
1	Vierkante verende vloer
2	Zachte landingsmat
3	Spanbrug
4	Spanbrug
5	Valkuil met schuimblokken
6	Saltogordel
7	Evenwichtsbalk
8	Evenwichtsbalk
9	Evenwichtsbalk
10	Grondbalk
11	Balkverbreder
12	Tafel
13	Pegasus
14	Rekstok
15	Trainersplatform
16	Tumblingbaan
17	Kast
18	Kast
19	Landingsmat (dikke mat)
20	Landingsmat (dikke mat)
21	Landingsmat (dikke mat)
22	Ringen met wedstrijdstandaard
23	Springplank
24	Springplank
25	Trampoline
26	Trampoline
27	Trampoline MD 40
28	Plankoline
29	Plankoline
30	Landingsmattenset sprong
31	Landingsmattenset damesbrug
32	Landingsmattenset evenwichtsbalk
33	Landingsmattenset ringen
34	Landingsmattenset rekstok
35	Aanloopbaan pegases
36	Aanloopbaan trampoline en kast
37	Grote trampoline
38	Wandrekken
39	Spiegelwand
40	Kleutertoestellen
41	Airtrack
42	Klein materiaal (ballen, hoepel, etc)